
Maeike Bosma & Carien Bakker:

Tonke Dragt, *De torens van februari*. Amsterdam, Leopold, 1973, 199 blz.

Doelgroep: 2HV

Tijd: 30 minuten

Materiaal:

Fragmenten uit *De torens van Februari*

- I p.179 (twee krantenknipsels)
- II p.16-p.18 'Nu begin ik opnieuw – een opschrijfboekje
- III p.170-p.171 'Vervolg van – schelen xxx*'

Planning

- 1 De leerlingen lezen de twee krantenknipsels uit *De torens van februari* (zie fragment I). De leerlingen schrijven kort op wat er volgens hen met Thomas Wit gebeurd zou kunnen zijn tussen 29 februari 1964 en 1 april 1964.
- 2 De docent vertelt dat deze twee krantenberichten in het boek *De torens van februari* van Tonke Dragt staan. In dat boek draait het om de vraag 'Wat is er met Thomas Wit gebeurd?' De docent vertelt dat het boek eigenlijk het dagboek van Thomas Wit is, en dat we daarin gedachten en gevoelens van hem kunnen lezen en natuurlijk wat er tussen 29 februari en 1 april is gebeurd met hem.
- 3 De leerlingen lezen fragment II (waarin Thomas vat probeert te krijgen op de wat er met hem gebeurd is).
 - Ze noteren welke vreemde dingen Thomas zijn overkomen.
 - Ze bedenken nogmaals wat er gebeurd zou kunnen zijn met Thomas.
- 4 Enkele leerlingen lezen hun antwoorden voor. De docent bespreekt verschillen met betrek-

king tot de verklaringen (realistische tegenover niet-realistische verklaringen) en vraagt leerlingen of ze van realistische verhalen houden of juist niet.

- 5 De docent vertelt in het kort de belangrijkste gebeurtenissen:
 - Vlak nadat Thomas uit de zee is herrezen, werd hij opgevangen door een oude man, de torenwachter Avla.
 - Thomas sluit vriendschap met Teja, een meisje, en haar vader Jan en hond Teja.
 - Hij wordt door deze mensen Tim genoemd, later blijkt dat hij Tom heet.
- 6 De docent vertelt dat Tom er uiteindelijk achter is gekomen hoe hij weer terug moet komen naar waar hij vandaan komt. De docent vraagt de leerlingen om tijdens het voorlezen van het volgende fragment te bedenken:
 - Waarom Tom en Teja het moeilijk vinden om afscheid te nemen;
 - Of het een realistisch boek zal zijn of niet en hoe ze dat weten.Daarna leest de docent fragment III voor waarin Tom en Teja praten over weggaan en vraagt de leerlingen naar hun bevindingen. De docent bespreekt samen met de leerlingen (in relatie tot tekst-werkelijkheid) of 'Hier en nu houden we van elkaar', 'we zullen elkaar in jouw wereld als vreemden aankijken' en 'Jouw wereld is de mijne niet' per se letterlijk genomen moeten worden.
- 7 De leerlingen vertellen of ze verder zouden willen lezen in het dagboek van Thomas Wit. De docent geeft eventueel nadere informatie over Tonke Dragt en vertelt dat *De torens van februari* een niet-realistisch verhaal is.

Informatie over Tonke Dragt

Tonke Dragt werd geboren op 12 november 1930 in Djakarta. Het grootste deel van haar jeugd bracht zij door in Indonesië, waarvan drie jaar in een Japans gevangenkamp. Daar verveelde zij zich vaak, tot ze op het idee kwam met een vriendinnetje een boek te gaan schrijven. Ze fantaseerden verhalen over wijde verten, avontuurlijk en zonder prikkeldraad.

Later werd ze, na haar studie aan de Akademie voor Beeldende Kunsten in Den Haag, lerares tekenen aan een middelbare school. Vaak onderbrak ze de les om een verhaal te vertellen. Omdat kinderen die verhalen mooi vonden, besloot Tonke Dragt ze op te schrijven en aan tijdschriften te sturen. Toen er een verhaal werd geplaatst, durfde ze haar boek *Verhalen van de tweelingbroers* uit te geven. *De brief voor de koning* volgde en werd bekroond met de prijs voor het Kinderboek van het Jaar 1963. In 1971 kreeg Tonke Dragt voor *Torenhoog en mijlenbreed* de Nienke van Hich-

tumprijs en in 1976 de Staatsprijs voor Jeugdliteratuur voor haar hele oeuvre.

Bibliografie

Verhalen van de tweelingbroers
De brief voor de koning
Geheimen van het wilde woud
De zevensprong (verfilmd)
Torenhoog en mijlen breed
Het gevaarlijke venster
Ogen van tijgers
De blauwe boekanier

Fragment I

Twee krantenknipsels

Uit:

DE STEDELIJKE COURANT

2 maart 1964

Op zaterdag 29 februari j.l. is van huis weggelopen de jongen Thomas Wit (roepnaam Tom), oud 14 (bijna 15) jaar.

Signalement: lang van postuur, donkerblond haar, grijze ogen. Draagt waarschijnlijk een donkerblauwe spijkerbroek, grijze trui en blauw windjak. Een ieder die inlichtingen kan verschaffen wordt verzocht zich in verbinding te stellen met de politie...

Uit:

DE STEDELIJKE COURANT

2 april 1964

Gisteren is Tom Wit (15), die al een maand spoorloos was, teruggevonden. De heer D.J., een buurman van de familie Wit, kwam hem tegen en herkende hem. De jongen zwierf door de duinen dicht bij de haven en hoewel hij lichamelijk niets mankeerde, bleek hij geestelijk enigszins in de war te zijn. Hij kon zich namelijk volstrekt niet herinneren wat hij de afgelopen maand had gedaan en waar hij was geweest. Hij wist alleen te vertellen dat hij zich plotse-ling op het strand bevond en dacht dat het 29 februari was...

Fragment II

Nu begin ik opnieuw

Plotse-ling zag ik de zee. Erboven donkere wolken, behalve een lichte streep bij de horizon. Het was eb.

‘Wie ben ik? Hoe kom ik hier, wat doe ik hier? Mijn voeten doen pijn.’

Ik probeerde me iets te herinneren, maar raakte er alleen maar door in de war.

Er waren voetsporen op het strand; ze begonnen aan de rand van het water en liepen op mij toe. Er was iets eigenaardigs aan. Ik zag ook het schip in de verte, het vreemde schip. (Maar alles is vreemd, dus dat schip is misschien juist heel gewoon.)

Ik keek een tijd lang naar de voetsporen. Mijn *eigen voetafdrukken*. Ze liepen van de zee op me af. Andere sporen waren er niet.

Dat is *echt* vreemd. Ik kan toch niet uit zee gekomen zijn? Mijn kleren waren droog, behalve

de onderste rand van mijn broek. Mijn schoenen waren maar een beetje vochtig. *Mijn schoenen!* Ze zaten verkeerd, omgewisseld. Ik bedoel dat mijn rechterschoen links zat en mijn linkerschoen aan de rechtervoet. Ik ging zitten om ze uit te trekken. Toen merkte ik dat ook mijn handen pijn deden: mijn vingers zaten vol bloed, ik had me gesneden.

Wat is hieruit op te maken? De sporen in het zand en het feit dat mijn schoenen verwisseld waren; je zag dat ook aan de afdrukken. (Hoe ik aan de snee in mijn vingers kwam ontdekte ik al gauw.)

Ik deed mijn schoenen uit en trok ze weer goed aan. Ik staarde naar het verlaten strand met de sporen, naar de grijze kalme zee, naar het schip in de verte. (Het is niet meer verdwenen.)

‘Ben ik met het schip gekomen?’

Vlak bij me begon een smal pad dat naar boven, de duinen in ging. Ik meende ook dáár afdrukken van mijn voeten te zien in het zand – ja natuurlijk...

Ik bekeek mezelf voor zover ik kon. ‘Een jongen of jongeman in vuile gekreukte kleren die niet lekker zitten...’

Ik stond op om een plas te doen, ik liep een eindje het strand op en zette een paar keer een voet in de afdrukken. Maar ik durfde niet helemaal naar de zee te gaan.

Ik liep terug naar de duinen, ging weer zitten en dacht na. Ik had het gevoel dat ik heel wat had meegemaakt, maar ik kwam niet te weten wat. Het was verschrikkelijk! Ik bevoelde mijn gezicht. ‘Zijn mijn ogen licht of donker? Hoe oud ben ik?’ Ik had een horloge om mijn rechterpols; het stond stil en ging ook niet tikken toen ik het met stuntelige vingers opwond. ‘Het is vast mijn eigen horloge niet.’ De wijzers stonden (en staan nog) op even over half vijf. Ik vroeg me af hoe laat het was: ‘véél later’... Hoe wist ik dat? Het was dag en de lucht was bewolkt. Ik stak mijn handen in de zakken van mijn jak... dat had ik metéén moeten doen: kijken wat ik bij me had. Het eerste dat ik vond was een bultig pakje. Wat erin zat kon ik meteen een naam geven: *brood*. Ik at er wat van, dat deed me goed. Verder vond ik de scherven van een gebroken spiegeltje: dáár had ik me aan gesneden. Wat moest ik met een spiegel in mijn zak? Ik probeerde mezelf te bekijken, maar ik zag alleen stukjes en beetjes van een gezicht dat ik niet kende: telkens weer angstige ogen. Ik gooide de scherven weg. Daarna bekeek ik alle dingen die ik nog meer bij me had: een vierkante lap waar ik mijn vingers aan afveegde en mijn neus in snoot. Vijf of zes glimmende schijven waarvan ik niet wist waarvoor ze waren... (Nu weet ik het weer; de oude man heeft het me gezegd en toen herinnerde ik het me: geld, geldstukken.) Ik vond ook een zaklantaarn (kapot), een knipmes, een schrijfding (stift) en een boekje. Een opschrijfboekje.

Fragment III

Vervolg van het dagboek van Tom-Tim Wit

Maandag 29 maart

Je kunt in de regen wandelen en niet nat worden, je kunt nat worden en het niet erg, zelfs fijn vinden. Met Téja kun je zwemmen, lopen, rennen, vliegen, álles! Maar de kokardebloemen waren omgewaaid en verflenst en het raamloze huisje maakte haar bang, Mij niet, niet meer. We moesten praten, maar we hadden er geen zin in, we zwierven kriskras door de wilde duinen, maar eindelijk kregen we het tóch koud en toen bracht ze me ergens naar binnen waar het warm was en waar we iets konden drinken. We zaten voor een raam waaruit we over de grijze zee keken, en ik vertelde haar van mijn plan.

Maar zij zei dat ik moest gaan, net als haar vader. We gingen ergens anders zitten, zodat ik

de zee niet hoefde te zien, we speelden met elkaars vingers en ik zei dat ik niet weg wou.
'*Je weet waarom!*'

Ze zei: 'hier en nu houden we van elkaar. En als je me vergeet – wat ik haast niet kan geloven – dan heeft dat zo moeten zijn.'

'Waarom moet het zo zijn? Ik wil niet geloven dat het zo zal zijn, alsof het een natuurwet is. Toch ben ik bang dat het zal gebeuren. Als jij nou eens mee zou gaan.'

Ik had dat niet moeten zeggen. Ik wist al dat ze niet mee wil, of niet kan. Tóch verweet ik het haar. Ze kreeg tranen in haar ogen, maar veranderde niet. 'Ik ben van hier, hier hoor ik thuis; het is hier precies goed voor mij, ergens anders kan ik niet leven. Ik zou ongelukkig zijn daar en het *jou* verwijten. Ik wil Jan, ik wil dit, hier, vandaag, gisteren... Ik wil dat niet kwijtraken, ik wil het allemaal bij me houden. Jou ook, Tim, jou ook, maar ik zie nu dat het niet kan; jij kunt het ook niet helpen, pas nu begrijp ik waarom je bleef zoeken, al heeft ons dat nu hier gebracht... Tim, ik wil niet *vergeten*; als het waar is wat ze allemaal zeggen zal ik toch óók vergeten als ik meega? Ook jóu zal ik me niet herinneren; we zullen elkaar in jouw wereld als vreemden aankijken...'

'En wéér van elkaar houden!'

'Hoe kun je dat zo zeker zeggen? Jouw wereld is de mijne niet. Misschien ben je heel anders daar...'

Ik zei: 'O nee, vast niet,' maar ze bleef haar hoofd schudden en trok haar handen weg. 'Lieve Tim, je kunt maar één ding doen; je moet gaan. Luister naar me, ik ben ouder dan jij.'

'Niet ouder.'

'Ik praat niet over járen, dat kan me niet schelen xxx*'

(*De bladzijden zijn erg gevlekt, moeilijk leesbaar)